

Elinkeinopolitiikan uudistamisen tiedote

Kunta on jo 18.3.2021 paikallislehdessä kertonut tämän suunnittelun aloittamisesta, mutta sen sisällöstä ja tavoitteista ei tätä ennen ole vielä tiedotettu. Tässä on alustavasti selostettu uudistuksen tarvetta, tavoitteita ja toteutusta. Kunta ei ole vielä tehnyt päätöksiä uudistuksen toteuttamisesta. Toivomme siksi nyt mahdollisimman laajasti kannanottoja tässä suunnitelmassa selostettuihin asioihin. Sillä on vielä vaikutusta lopputulokseen. Lausuntoja ja kommentteja pyydetään viimeistään 12.5. osoitteella antero.alenius at hameenkyro.fi ja lisätietoja antaa Antero Alenius. Avaamme ensi viikolla myös kyselylomakkeen.

Nykytilanne

Hämeenkyrön Yrityspalvelu Oy on aloittanut toimintansa 2011. Yhtiö on kunnan kokonaan omistama konsernin tytäryhtiö. Yhtiön toimialana on yrittäjyyden edistäminen, yritystoiminnan monipuolistaminen ja yritystoiminnan yleisten edellytysten vahvistaminen Hämeenkyrön kunnassa; kunnan elinkeinopolitiikan kehittäminen yhdessä kunnan kanssa; yhteistyön vahvistaminen kunnan ja yrittäjien sekä kunnan ja muiden yrittäjyyttä vahvistavien organisaatioiden välillä; Hämeenkyrön kuntaan suuntautuvan matkailun edistäminen ja matkailua palvelevan yritystoiminnan harjoittaminen; kunnan yleismarkkinoinnista huolehtiminen.

Uusi yhtiömuotoinen toimintamuoto tuli tarpeeseen ja lunasti paikkansa nopeasti. Se onnistu tekemään kunnan elinkeinopolitiikan näkyvämmäksi, aikaisempaa aktiivisemmaksi ja paikallista yhteistyötä korostavaksi. Yhtiön päätoimialana on kunnan yleismarkkinointi ja matkailumarkkinointi.

Pirkanmaan Yrittäjien vuonna 2020 julkaisemassa elinkeinopoliittisessa mittaristossa (38 vastaajaa) kunnan elinkeinopolitiikan kokonaisarvosana jäi Pirkanmaan heikoimmaksi. Päätöksenteon yritysmuotoisuus, elinkeinopolitiikan asema kunnassa ja kunnan hankintapolitiikka saivat erittäin heikot ja Pirkanmaan keskiarvoa selvästi huonommat arvosanat. Yrityspalvelut elinkeinopolitiikan osana pääsi lähemmäksi keskiarvoa. Kunnan omassa loppuvuonna toteuttamassa elinvoimakyselyssä (144 vastaajaa) 56 % katsoi, että yritykset otetaan hyvin huomioon kunnan päätöksenteossa. Vastaajista 54,6 % oli sitä

mieltä, että kunta ei toteuta hankintoja riittävästi paikallisilta yrityksiltä. Vastaajista vain niukka enemmistö 59,2 % oli sitä mieltä, että viranhaltijat ja luottamushenkilöt arvostavat yrittäjyyttä. Vastaajista 71,8 % oli tietoinen Yrityspalvelut Oy:n tarjoamista palveluista ja 61,2 % oli itse saanut apua niiden avulla. Silti katsottiin, että yrityspalvelut tulee tehdä tunnetuksi ja yrityspalveluiden tulee olla yhteydessä kaikkiin yrityksiin, ei vain aktiivisiin yrityksiin. Molemmat kyselyt osoittivat, että korjattavaa on sekä kunnan että yrityspalveluiden toiminnassa.

Tavoitteena toimivammat elinkeinopalvelut

Yrittäjien kyselyiden perusteella on tarpeen miettiä, miten elinkeinopolitiikan roolia kunnassa ja yrityspalveluiden toimintaa voitaisiin tehostaa. On tullut tarve arvioida sekä yhtiömuotoista että kuntamuotoista organisointia. Elinkeinopolitiikalla pitää olla mahdollisimman suuri mahdollisuus olla mukana kaikessa maankäytön suunnittelussa, infran toteuttamisessa, kunnan markkinoinnissa, yritysneuvotteluissa ja tonttien myynissä. Tavoitteena on mahdollisimman selkeä yhden luukun toimintamalli.

Tilanne toteutuu tällä hetkellä osittain melko hyvin, koska yrityspalvelut sijaitsevat elinympäristötoimialan kanssa samoissa tiloissa ja palvelualueen ja kunnan johtoryhmissä. Käytännössä kuitenkin todellinen toimivalta puuttuu, koska kysymyksessä on kunnan konserniyhtiö eikä sen henkilökunta ole siten delegoimallaan piirissä. Yrityspalvelu Oy:n henkilökunnalla on vain yleisen edistämisen ja markkinoinnin rooli kuten yhtiöjärjestyksestä ilmenee, mutta kun aletaan puhua kaavoitukseen, rakentamiseen tai tontinmyyntiin liittyvistä asioista, toimivalta on kunnan henkilökunnalla. Sama asia tuli esiin korona-aikana yksinyrittäjien tuen myöntämisessä. Yrityspalvelu voi tehdä hakemusten valmistelun, mutta päätöksenteon on tapahduttava kunnan viranhaltijoiden toimesta. Osakeyhtiön henkilökunnalle kunnan toimivaltaa ei voida antaa.

Yrityspalvelut voidaan sijoittaa joko kunnan keskushallinnon yhteyteen tai elinympäristöjen palvelualueelle, joka on yrittäjille annettavan palvelun kannalta selkeämpi.

Päätöksenteossa yrityspalvelut olisivat kunnanhallituksen alaista aivan samaan tapaan kuin kaavoituskin, vaikka sijoituspaikka olisi elinympäristöpalveluissa.

Tehokkaat yhteistyörakenteet yrittäjien kanssa

Yrityspalvelu Oy:n hallitukseen on koko toimintakauden ajan kuulunut Hämeenkyrön yrittäjyhdistyksen edustus. Lisäksi kunnan ja yrittäjyhdistyksen väliseen yhteistyöhön on perustettu kunnanhallituksen 15.4.2013 perustama elinkeinopoliittinen työryhmä elpo. Yrittäjien antamat kyselyvastaukset kertovat, että vuorovaikutus ei ole ollut riittävää.

Uudistuksessa vuoropuhelua halutaan jatkaa ja tehostaa. Se olisi mahdollista niin, että uuden elpon toimintamalliin otettaisiin mukaan myös teollisten yritysten, palveluyritysten ja yksinyrittäjien edustus. Mukaan otettaisiin myös Saskyn edustus, jolloin kaikki elinkeinopoliittiset näkökulmat tulisivat nykyistä paremmin mukaan keskusteluun. Kunnan palvelualueiden johto olisi kiertävällä periaatteella mukana elpon toiminnassa. Uudelle elpolle laaditaan tavoitteet, säännöllinen kokousrytmi ja tiedotuskäytännöt. Näillä menettelyillä parannettaisiin nykyistä käytäntöä.

Hankinnat

Yrittäjien kyselyvastauksissa kunnan hankintamenettely sai heikot arvosanat. Kunnalla on hankintaohjeet ja suurimmat hankinnat toteutetaan Hilman kautta julkaistavina avoimina tarjouspyyntöinä. Säädettyä hankintarajaa pienemmät hankinnat toteutetaan Cloudia-hankintakanavan kautta avoimina tarjouspyyntöinä. Viime vuoden 16 tarjouspyynnöstä 1 oli EU-hankinta, 5 kansallista hankintaa ja muut pienhankintoja. Vuosittain toistuvista säännöllisistä pienhankinnoista on määräajoin pyydetty julkisesti puitesopimustarjoukset, joiden perusteella niitä hankintoja tehdään puitesopimustoimittajilta. Kiireellisiä tarvike- yms. hankintoja tehdään välittömän tarpeen vaatiessa vakiintuneilta, yleensä paikallisilta toimittajilta.

Kunnan hankinnat perustuvat siis julkisiin tarjouspyyntöihin, mutta siitä ei ilmeisesti ole kerrottu tarpeeksi. Hankintamenettelyjen avoimuuden tehostamiseksi tullaan ottamaan käyttöön seuraavat menettelyt:

- Alkaneen vuoden tulossa olevista hankintatapeista ja investoinneista keskustellaan vuoden alussa elpo-ryhmässä ennen tarjouspyyntöjen valmistumista.
- Tarjouspyynnöt tullaan julkaisemaan julkisten hankintakanavien lisäksi tiedotteina myös kunnan kotisivuilla, jossa on aina nähtävissä käynnissä olevat tarjouspyynnöt.

Näistä uusista tarjouspyynnöistä voidaan haluttaessa edellisen lisäksi lähettää ilmoitus myös Hämeenkyrön yrittäjät ry:lle.

- Elpo seuraa vuoden aikana hankintamenettelyn toteutumista.

Yritysvaikutusten arviointi

Yrittäjäjärjestöt ovat pitkään korostaneet yritysvaikutusten arvioinnin tärkeyttä päätöksenteon yhteydessä. Kuntien tulee tehdä myös monien muiden vaikutusten arviointia valmistelun yhteydessä. Kunnanhallituksessa hyväksyttiin 2015 merkittävien vaikutusten arviointimenettelyn eli Mevan aloittaminen, jonka yksi keskeinen arviointinäkökulma olisi yritysvaikutusten arviointi. Myös sitä ennen vaikutusarviointia on tehty erityisesti Siljankodin saneerauksen ja Mahnalan Ympäristökoulun vaihtoehtoja arvioitaessa.

Koska kuntien päätösten ennakoarviointimenettely (EVA) on lakisääteinen velvoite arvioida ennalta tietyn valmisteltavan päätöksen vaikutuksia, asia on otettu uuteen käsittelyyn kunnanhallituksessa 8.3.2021. Hallitus antoi uudet ohjeet vaikutusten arviointia varten. Kunnassa on siis valmis malli myös yritysvaikutusten arviointiin. Ensimmäinen tällainen vaikutusarviointi on esitetty hallituksen kokouksessa 19.4.2021. Jatkossa elpo-työryhmä tulee seuraamaan yritysvaikutusten arviointien suorittamista. Tästä uudistuksesta tehdään myös yritysvaikutusten arviointi.

Uudistuksen toteutustapa

A. Toiminnallinen uudistus

Toiminnallinen uudistus tarkoittaa sellaista ensimmäisiä toimintatapojen muutosta, joka voidaan tehdä, vaikka organisaatioiden muutoksia ei olisi vielä tehty. Tähän vaiheeseen päästäisiin uuden valtuustokauden alkaessa elokuun alusta alkaen samalla kun tekninen palvelualue muuttuu elinympäristöpalvelujen palvelualueeksi. Tässä yhteydessä voisi esimerkiksi aloittaa uusi elpo.

Yrityspalveluiden paikallinen tunnettavuus ja yhteydenpito paikallisiin yrityksiin järjestetään tässä uudistuksessa entistä aktiivisemmin. Tämä muutos aloitetaan mahdollisimman pian. Samoin kunnan hankintojen suurempi paikallinen näkyvyys varmistetaan niin pian kuin se

on mahdollista. Tällaiset toiminnalliset muutokset aloitetaan nopeammin kuin lopulliset hallinnolliset muutokset.

B. Rakenteellinen uudistus

Rakenteellinen uudistus tarkoittaa sitä vaihetta, jolloin edellisen lisäksi on otettu käyttöön uusi organisaatorakenne, talousarviorakenteen muutokset ja uudet toimintavaltuudet.

Muutos pääsee toteutumaan täysipainoisesti. Tähän vaiheeseen pääseminen edellyttää kaikkien yksityiskohtien valmistelua ja valtuustotasoisia päätöksiä. Luontevin ajankohta tälle on vuodenvaihte 2021/2022. Tämän vaiheen valmistelu vaatii vielä valmistelua ja yrityksiltä saatavien näkemysten huomioinnista.